

Xankəndiyə Qarabağ Universiteti ilə qayıdırıq

Şanlı Zəfərimizin yaratdığı reallıqlardan biri də Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda elm və təhsilin inkişafı fonunda müasir çağırışlara cavab verən orta və ali təhsil müəssisələrinin yaradılmasıdır.

Bu, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın prioritetlərindən biridir. Dünən Prezident İlham Əliyev hər bir azərbaycanlının ürəyini dağa döndərən sərəncam imzalayaraq Xankəndidə Qarabağ Universitetinin yaradılması ilə bağlı tapşırıq verdi.

Xankəndiyə Qarabağ Universiteti ilə qayıdırıq

Əvvəli 1-ci səh.

Prezidentin himayəsi ilə...

Sənəddə qeyd edilir ki işğaldan azad edilmiş ərazilərin iqtisadi potensialı, aparılan bərpa-quruculuq işləri, eləcə də əmək bazarının tələbləri regionda yüksəkixtisaslı kadrların hazırlığını həyata keçirən ali təhsil müəssisəsinin təşkili zərurətini meydana çıxarıb.

Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində yaradılacaq "Qarabağ Universiteti" publik hüquqi şəxsin fəaliyyəti üçün Xankəndi şəhərində torpaq sahəsi ayrılacaq, tədris və yataqxana binaları, idman meydançası və digər infrastruktur obyektləri ilə təminatı məsələləri həll ediləcək. Bu, onu deməyə əsas verir ki, İlham Əliyevin himayəsi ilə Qarabağda tarixi ənənələrimiz dirçəldiləcək.

Tarixə ekskurs etsək, görürük ki, Qarabağda fəaliyyət göstərən yeganə ali təhsil ocağı Xankəndi şəhərində mövcud olub. 1969-cu ildə Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filialı Xankəndi şəhərində fəaliyyətə başlayıb. 1973-cü ildə isə Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsünə əsasən, filial Azərbaycan Nazirlər Sovetinin 28 noyabr 1973-cü il qərarı ilə müstəqil ali məktəb - Xankəndi Pedaqoji İnstitutu kimi fəaliyyətini davam etdirib.

50 il öncə Xankəndi Pedaqoji İnstitutu adı altında fəaliyyətini davam etdirən təhsil ocağı Qarabağın və ərazi cəhətdən ona bitişik olan digər rayonların gənclərinin ali təhsilə yiyələnməyində xüsusi rol oynayıb. İnstitutda Azərbaycan və erməni bölmələ-

ri fəaliyyət göstərib. İnstitut kənardan çox sakit bir təhsil ocağı təəssüratını bağışlasa da, fəaliyyətə başladığı gündən burada çalışan erməni müəllimlər və təhsil alan erməni tələbələr bu təhsil ocağını daşnak yuvasına çevirmək arzusunda olublar. Lakin institutun azərbaycanlı müəllimləri və tələbələri uzun illər ermənilərin çirkin niyyətlərini ifşa etməyi bacarıblar. Amma təəssüflər olsun ki, 1988-ci ildə millətçi ermənilər açıq müstəvidə torpaq iddiasına başlayanda institutun ziyalılarına, müəllim və tələbələrinə, onların apardıqları milli mübarizəyə həmin dövrdə Azərbaycana rəhbərlik edənlər dəstək olmayıblar. Kimsəsizlik, köməksizlik bu təhsil ocağının azərbaycanlı kollektivini cına-yətəkər, türk qanına susamış və amansız olan millətçi ermənilərlə üz-üzə qoyub.

1988-ci ilin may ayında minlərlə azğınlaşmış erməni üç dəfə institutun qarşısına toplaşaraq azərbaycanlılardan şəhəri tərk

etmələrini tələb ediblər. Bu tələb tək-cə sözlə ifadə olunmayıb. Baş verən hadisələri fiziki təzyiqlər müşayiət edib. Mayın 16-da institutun Azərbaycan bölməsinin müəllim və tələbələri fiziki və mənəvi təzyiqlər altında Xankəndi şəhərini tərk etmək məcburiyyətində qalıblar. Bununla da Xankəndi Pedaqoji İnstitutunun taleyinə köçkünlük həyatı yazılıb.

Tarixi ənənələr dirçəldiləcək

Maraqlı məqamlardan biri odur ki, Xankəndi Pedaqoji İnstitutunun yaradılması haqqında qərarı Azərbaycan Nazirlər Soveti verdiyi halda onun sonrakı fəaliyyəti haqqında SSRİ Nazirlər Soveti qərar çıxarıb. 1988-ci ilin oktyabr ayında Xankəndi Pedaqoji İnstitutunun iki il müddətinə bağlanması haqqında SSRİ Nazirlər Sovetinin sədri Nikolay Rıjkov qərar imzalayıb. Qərara əsasən, institutun Azərbaycan

bölməsi Kirovabada (Gəncə şəhəri), erməni bölməsi isə Kirovakana (Böyük Qarakilsə) köçürülüb. Amma Rıjkovun imzaladığı qərar birtərəfli icra olunub. Xankəndi Pedaqoji İnstitutunun azərbaycanlı müəllim və tələbələri öz pedaqoji fəaliyyətlərini və təhsillərini Kirovabad Pedaqoji İnstitutunda (indiki Gəncə Dövlət Universiteti) davam etdiriblər. Ermənilər isə cəmi iki-üç həftədən sonra Xankəndiyə qayıdıblar və qısa müddət ərzində Xankəndi Pedaqoji İnstitutu Kirovakan Pedaqoji İnstitutun filialına çevrilib, sonralar isə qondarma "Qarabağ Dövlət Universiteti" adı altında fəaliyyət göstərib.

Gəncədə birillik fəaliyyətdən sonra Xankəndi Pedaqoji İnstitutunun müəllim və tələbələri respublika rəhbərliyi və müvafiq qurumlar qarşısında institutun Qarabağ ərazisində, Şuşada fəaliyyətini davam etdirməsi ilə bağlı təşəbbüs qaldırıblar. Təklif qəbul olunub, institutun Şuşa şəhərində fəaliyyət göstərməsinə

razılıq verilib və institut üçün Şuşada yer ayrılıb, maddi-texniki bazasının yaradılması üçün Nazirlər Soveti lazım olan vəsaitin ayrılması haqqında qərar verib.

Amma bu məsələdə növbəti yanlışlığa yol verilib. İnstitut Şuşada Xankəndi Pedaqoji İnstitutu kimi deyil, Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun Şuşa filialı kimi fəaliyyət göstərməyə başlayıb. Bununla da Xankəndi Pedaqoji İnstitutunun adının üstündən birdəfəlik xətt çəkilib. Həmin dövrdə Azərbaycanda hakimiyyətdə olanlar rəsmi olaraq bu təhsil ocağını ləğv edib.

Azərbaycanı tarixinin ən qüdrətli dövlətinə çevirən, ermənilərin ikisrlik "böyük Ermənistan" xülyasının üstündən birdəfəlik xətt çəkən İlham Əliyev işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda həyata keçirdiyi misli görünməyən tikinti-quruculuq işləri ilə yanaşı, Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə mövcud olan tarixi-dini və mədəni abidələrimizi, təhsil ocaqlarımızı da bərpa edərək dünyaya nümunə göstərir, düşmənlərə gözdağı verir.

Bəşəri bir həqiqət var ki, təhsil gələcəyin qapısı, həm də bələdçisidir. O, insana yeni ideyalar və tükənməz ruh verir. Bölgənin inkişaf konsepsiyası elm, təhsil və innovasiya mərkəzi kimi Xankəndidə yeni nəsillə ali təhsil müəssisəsinin yaradılmasını ləğv edir. Şübhəsiz ki, yeni yaradılacaq Qarabağ Universiteti şəhərin və bölgənin ictimai həyatında fəal rol oynayacaq, sosial missiyası çərçivəsində əhəmiyyətli töhfələr vermək potensialına sahib güclü təhsil brendi və regionda müasir universitet modelinin bənzərsiz nümunəsi olacaq.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"